

Otázky:

1. Náleží opakující se příspěvek mladému dospělému, který studuje další odborné učiliště, když už jedno má? Kolik odborných učilišť může studovat?

Z hlediska naplnění podmínky nezaopatřenosti na tom nezáleží, záleží jen na tom, zda je naplněna nezaopatřenost sama. A ta se posuzuje podle zákona o státní sociální podpoře, úprava zaopatřovacího příspěvku nemá zvláštní pravidla. Dotaz v této souvislosti nutně nesouvisí s novelizací a s novou úpravou zaopatřovacího příspěvku. Posouzení nezaopatřenosti v souvislosti se soustavnou přípravou na budoucí povolání tedy vychází z obecné a dlouhodobě platné úpravy § 12 až § 16 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

Pro trvání nároku na opakující se zaopatřovací příspěvek tu však přistupuje ještě jedna nová zákonná podmínka. Podle § 50i odst. 1 bude platit: „Nárok na zaopatřovací příspěvek zaniká tehdy, kdy mladý dospělý třikrát bez vážného důvodu změni obor studia; to neplatí, pokud je změna oboru studia následkem podstatné změny zdravotního stavu mladého dospělého, v jejímž důsledku je pokračování ve studiu nemožné nebo značně ztížené, nebo pokud by byla znemožněna nebo značně ztížena možnost pracovního uplatnění v takovém oboru.“ Změna oboru studia znamená, že mladý dospělý předchozí studium nedokončí. V případě dokončeného předchozího studia nejde o změnu oboru. V případě změny oboru může tedy mladý dospělý tuto provést bez dalšího dvakrát, tzn. ještě v případě třetí školy, resp. oboru studia taková změna nebude mít na trvání nároku vliv. Teprve přestup na čtvrtou školu (když před tím tři začatá studia „bez vážného důvodu“ nedokončil), by mohl znamenat zánik nároku.

2. Opakující se zaopatřovací příspěvek náleží studentu kurzu cizích jazyků, který však v roce, kdy zahajuje tento kurz, složil maturitu? Tedy v případě vystudování odborného učiliště bez maturitní zkoušky to možné není?

Dle zákona o státní sociální podpoře se za soustavnou přípravu dítěte na budoucí povolání považuje:

a) studium na středních a vysokých školách v České republice, [10](#) s výjimkou

1. studia za trvání služebního poměru příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání,

*2. **dálkového, distančního, večerního nebo kombinovaného studia na středních školách, je-li dítě v době takového studia výdělečně činné podle [§ 10](#) nebo má-li v době takového studia nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci,***

Dotaz nesouvisí s novelizací a s novou úpravou zaopatřovacího příspěvku. Posouzení nezaopatřenosti v souvislosti se soustavnou přípravou na budoucí povolání tedy vychází z obecné a dlouhodobě platné úpravy § 12 až § 16 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

3. Pokud mladý dospělý studuje dálkově a během studia není výdělečně činný (činnost, která zakládá nárok na nemocenské pojištění), má nárok na zaopatřovací příspěvek nebo na podporu v nezaměstnanosti?

Dotaz nesouvisí s novelizací a s novou úpravou zaopatřovacího příspěvku. Posouzení nezaopatřenosti v souvislosti se soustavnou přípravou na budoucí povolání tedy vychází z obecné a dlouhodobě platné úpravy § 12 až § 16 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

4. Pokud se za výtěžnou činnost považuje činnost, která zakládá nárok na nemocenské pojištění, pak je možné, aby mladý dospělý vykonával práci na dohodu o provedení práce, dálkově studoval a pobíral zaopatřující příspěvek?

Dotaz nesouvisí s novelizací a s novou úpravou zaopatřovacího příspěvku. Posouzení nezaopatřenosti v souvislosti se soustavnou přípravou na budoucí povolání tedy vychází z obecné a dlouhodobě platné úpravy § 12 až § 16 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

5. Prosím o vysvětlení ustanovení zákona § 50c odst. 3, kde se uvádí, že mladému člověku nenáleží jednorázový zaopatřovací příspěvek dle ZSPOD, pokud mu byla poskytnuta věcná či finanční pomoc dle zákona o ústavní výchově. Znamená to, že ředitelé mohou postupovat podle zákona o ústavní výchově a dát dítěti finanční nebo věcný dar do max. výše 25.000,- Kč? Může dát zařízení dítěti i menší částku než 25.000,- Kč. Jak a kdo mu doplatí zbytek?

Jednorázový ZP nenáleží, pokud mu již byla poskytnuta ústavem věcná či finanční pomoc podle § 33 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ÚV ve školských zařízeních ve výši 25 tis. Kč. Pokud by byla poskytnuta v nižší hodnotě, náleží jednorázový zaopatřovací příspěvek celý.

6. Lze ustanovení §50h odst. 1 chápat tak, že lze žádat o zaopatřovací příspěvek 3 roky zpětně?

*Ustanovení upravuje změnu nároku na zaopatřovací příspěvek a jeho výplatu. Pokud byl zaopatřovací příspěvek neprávem přiznán v nižší částce, než v jaké náleží nebo nevyplacený nebo vyplacený v nižší částce, než v jaké náleží, odepřený nebo přiznaný od pozdějšího data, než od jakého náleží, se přizná nebo zvýší, a to ode dne od něhož zaopatřovací příspěvek nebo jeho zvýšení náleží, **nejvýše však 3 roky zpětně** ode dne, kdy se Úřad práce o tomto dozvěděl nebo o to mladý dospělý požádal. Dávka zaopatřovací příspěvek opakující se v plné výši (15 000 Kč) nenáleží, jen pokud mladý dospělý je poživitelem důchodu z důchodového pojištění. Jestliže se mladému dospělému vyplácí důchod z důchodového pojištění, náleží mu zaopatřovací příspěvek opakující se jen je-li vyšší, a to ve výši rozdílu mezi zaopatřovacím příspěvkem a důchodem. Může dojít k tomu, že mladému dospělému je vyplácen rozdíl zaopatřovacím příspěvkem a důchodem a Úřad práce zjistí, že důchod (sirotčí důchod) mladému dospělému nebyl po dobu 2 měsíců vyplácen, ČSSZ mladému dospělému pozastavila výplatu důchodu z důvodu nedoložení potvrzení o nezaopatřenosti, ačkoliv Úřad práce mu vyplácel rozdíl mezi zaopatřovacím příspěvkem a důchodem. Došlo k tomu, že mu ve 2 měsících byl zaopatřovací příspěvek vyplácen v nižší výši, než v jaké mu náležel, proto mu Úřad práce zaopatřovací příspěvek doplatí, po oba měsíce mu náležel zaopatřovací příspěvek v plné výši. Úřad práce dle tohoto ustanovení může maximálně doplatit nejvýše 3 roky zpětně od okamžiku, kdy nárok vznikl. Ustanovení upravuje prekluzi (tj. zánik) nároku na nedoplatek, který lze doplatit nejvýše 3 roky zpětně od okamžiku, kdy nárok vznikl. Nárok na ZP vzniká však nejdříve od 1. 1. 2022, uplatnit nárok na nedoplatek až za dobu celých 3 let tak bude možné nejdříve od 1. 1. 2025 (do té doby za odpovídající dobu kratší, jdoucí od 1. 1. 2022 kdy dávka vzniká). To se týká chybně přiznaného nároku. Pokud není vůbec požádáno, pak nárok na ZP prekluduje (zaniká) uplynutím 1 roku (§ 50i odst. 2)*

Dle ustanovení zákona o zániku výplaty dávky - § 50i odst. 2 nárok na výplatu zaniká uplynutím 1 roku ode dne, od kterého mladému dospělému nárok na zaopatřovací příspěvek náleží. Je tím myšleno do 1 roku od přiznání příspěvku (od rozhodnutí) nebo splnění podmínek (od samotného odchodu z DD)?

*Mladý dospělý může požádat o dávku zaopatřovací příspěvek maximálně 1 rok zpětně, nejdříve od 1. 1. 2022. Pokud mladý dospělý podá žádost v únoru 2023 a požádá od února 2022 (rok zpětně) a **splňuje podmínky nároku** na zaopatřovací příspěvek opakující se (splňuje doby trvání péče před nabytím plné svéprávnosti, podmínku nezaopatřenosti, má od února 2022 vypracován individuální plán, nebyl pravomocně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, který dosud nebyl zahlazen), vznikne*

mu nárok. V uvedeném případě mladému dospělému Úřad práce nemůže vyplatit leden 2022, i když by splňoval podmínky nároku. O dávku mladý dospělý může požádat 1 rok zpětně dle ustanovení § 50i odst. 2 zákona. Jde o prekluzi (tj. zánik) nároku na výplatu dávky, pokud o ni nebylo včas požádáno. Doba běží od splnění podmínek nároku, tzn., že osoba splní všechny podmínky nároku (tj. kvalifikované doby trvání předchozí náhradní péče, podmínku nezaopatřenosti, podmínku bezúhonnosti a podmínku zpracovaného individuálního plánu), ale o dávku hned nepožádá – může požádat až rok zpětně, nároky straší 1 roku prekludují, tzn. zanikají. Jde o období ust. § 47r odst. 2, 3 zákona o SPOD, jde-li o dávky pěstounské péče, nebo ust. § 54 odst. 2 až 4 zákona o státní sociální podpoře. Jedná se o standardní dávkovou úpravu.

7. Jednorázový zaopatřovací příspěvek vyplácí také ÚP a je třeba o něj požádat, prokázat splnění podmínek pro přiznání dávky a bude nutné čekat na její výplatu?

Ano je nezbytné podat žádost a splnit podmínky nároku na dávku. Výplata se řídí ust. § 50k odst. 2.

8. Z čeho má mladý dospělý uhradit náklady na život do doby vyplacení zaopatřovacího příspěvku?

Z jiných nároků. Tedy především z výživného, dále z dávek státní sociální podpory popř. hmotné nouze, tedy stejně, jako je tomu v současnosti před zavedením ZP.

9. Jednorázový zaopatřovací příspěvek – pokud je vyplacen, jelikož dítě odešlo z DD a nestudovalo a následně v dalším období začne studovat a stane se tak nezaopatřeným s nárokem na opakující se zaopatřovací příspěvek, bude vracet jednorázový zaopatřovací příspěvek nebo je mu již ponechán?

Nebude jej vracet, neboť v okamžiku přiznání splňoval podmínky pro jeho přiznání. Jednorázový ZP lze přiznat jen jednou, tzn., že po skončení později dočasně znovuoobnovené nezaopatřenosti již nebude jednorázový ZP opětovně přiznán.

10. Upravuje novela zákona následnou podporu, poradenství a doprovázení po odchodu mladého dospělého z pěstounské a poručnické péče?

Poskytování poradenství prostřednictvím kurátora pro dospělé vyplývá z nové úpravy individuálního plánu mladého dospělého. Ostatní formy pomoci a podpory (ve formě sociálních služeb nebo obecní sociální práce, popř. formy následné podpory upravené v zákoně č. 109/2002 Sb., o výkonu ÚV ve školských zařízeních, nejsou novelou nijak dotčeny a existují i nadále).

11. Která krajská pobočka Úřadu práce bude příslušná?

Úprava místní příslušnosti je obsažena v ust. § 61 odst. 5: Místní příslušnost krajské pobočky Úřadu práce... v případě osoby, která má od zletilosti nárok na zaopatřovací příspěvek se místní příslušnost krajské pobočky Úřadu práce řídí místem trvalého pobytu této osoby.

Opakující se zaopatřovací příspěvek

- Není zcela jasné, zda se určitě vztahuje i na studenty jazykových škol.

Dotaz nesouvisí s novelizací a s novou úpravou zaopatřovacího příspěvku. Posouzení nezaopatřenosti v souvislosti se soustavnou přípravou na budoucí povolání tedy vychází z obecné a dlouhodobě platné úpravy § 12 až § 16 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Tedy zda dosud studentům takové školy náležely dávky určené nezaopatřeným dětem apod.

- Pokud bude ukončena (PP) ještě před 1. lednem, např. během prosince, jak s tím bude nakládáno? Do ledna po staru? Tedy žalovat rodiče o výživné a následně žádat o dávky, tak jak to bylo do teď? Než se to celé rozběhne, bude leden a pak co? Nepřijde o peníze?

Do prosince „po staru“, po 1. 1. 2022 „po staru“ do okamžiku zpracování IP mladého dospělého.

- Pokud bude ukončena NP krátce po nabytí účinnosti zákona, tj. během ledna, pak to časově neseďí s:

Nárok na opakující se příspěvek je vázán na individuální plán mladého dospělého, který vypracovává za součinnosti mladého dospělého sociální pracovník – sociální kurátor, a to před podáním žádosti o zaopatřovací příspěvek.

Zákon stanoví povinnost orgánu sociálně-právní ochrany informovat sociálního kurátora o ukončení péče zakládající nárok na zaopatřovací příspěvek nejméně 6 měsíců před tímto ukončením a poskytnout mu informace pro zajištění návazné sociální práce s mladým dospělým. Sociální kurátor je povinen nejméně jednou za 6 měsíců ode dne vydání potvrzení o vypracování individuálního plánu mladého dospělého nebo ode dne poslední aktualizace individuálního plánu mladého dospělého tento individuální plán vyhodnotit a v případě potřeby jej aktualizovat.

Bude mít tedy tento mladý dospělý nárok na opakující se zaopatřovací příspěvek?

Není zřejmé, co časově neseďí. Pokud je myšleno navázání spolupráce se soc. kurátorem, je to stará úprava ukotvená již zákonem o ústavní výchově.

Podle § 50g stejně jako u jiných dávek platí „Nárok na zaopatřovací příspěvek vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem“. Podmínkou je mj. skutečnost, že mladý dospělý „má vypracován individuální plán podle § 50d a poskytuje součinnost při jeho vyhodnocování a aktualizaci“. Je tedy nezbytné co nejdříve přikročit k jeho zpracování. Nárok na celou dávku vznikne v tom měsíci, kdy jsou podmínky splněny. I kdyby to byl poslední den měsíce, platí standardní dávková úprava „splňuje-li mladý dospělý podmínky vzniku nároku na zaopatřovací příspěvek jen po část kalendářního měsíce, náleží mu příspěvek ve výši, v jaké mu náleží za celý kalendářní měsíc“.

- Kdo je ten sociální kurátor v dosavadním systému, který vypracovává individuální plán – kurátor pro dospělé nebo pro dítě?

Zaměstnanec obce zařazený v obecním úřadu k plnění úkolů na úseku sociální práce, tedy zejména k výkonu agend podle ust. § 92 zákona o sociálních službách.

- Co když už jde o mladého dospělého (studenta, nezaopatřené dítě) staršího 18 let žijícího samostatně, s kým má spolupracovat a kdo koho bude vyhledávat?

Spolupracovat bude se sociálním kurátorem pro dospělé. Vyhledávat jej nebude nikdo. Podle § 37 odst. 2 zákona o soc. službách však platí, že „základní sociální poradenství poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Základní sociální poradenství je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb; poskytovatelé sociálních služeb jsou vždy povinni tuto činnost zajistit.“ Podle § 3 písm. b) prováděcí vyhlášky k zákonu o sociálních službách pak platí, že „základní sociální poradenství se při poskytování sociálních služeb zajišťuje v rozsahu těchto úkonů: poskytnutí informace... o jiných formách pomoci, například o dávkách pomoci v hmotné nouzi a dávkách sociální péče“, čili mj. i o zaopatřovacím příspěvku.

- Jak se mladí dospělí o této změně dovědí a jak a kým budou informováni? Kdo jim s touto změnou pomůže?

Obdobně jako v předchozí odpovědi.

- Pokud klient splní nárok na opakující se zaopatřovací příspěvek, bude mu ÚP kontrolovat, za co peníze utratil? Např. bude dokládat smlouvu o bydlení, platby za bydlení, výpisy z účtu atd.? Pokud ano, kdo bude touto autoritou?

Ne, nejedná se o účelově vázanou dávkou. Jedná se fakticky o náhradu výživného.

- Stálo by za dovysvětlení a doporučení jak to prakticky dělat, aby to bylo nejefektivnější pro mladého člověka. ...V novele ZSPOD se uvádí, že mladému dospělému tento zaopatřovací příspěvek nenáleží, pokud mu byla poskytnuta věcná pomoc nebo jednorázový peněžitý příspěvek podle § 33 zákona o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.

Žadatel o dávkou potvrzuje správnost všech údajů uvedených v žádosti, tedy mj., že „Jsem si vědom(a) skutečnosti, že jednorázový zaopatřovací příspěvek nenáleží mladému dospělému v případě, že mu byla školským zařízením pro výkon ústavní výchovy poskytnuta po ukončení ústavní výchovy věcná pomoc nebo jednorázový peněžitý příspěvek podle § 33 zákona č. 109/2002 Sb.¹ v hodnotě odpovídající výši jednorázového zaopatřovacího příspěvku“. Jde o odpovědnost žadatele.

Pokud by byla mladému člověku poskytnuta peněžitá nebo materiální pomoc ze strany ústavu, která by byla v nižší hodnotě, náleží jednorázový zaopatřovací příspěvek celý (tj. nebude se nic dopočítávat).

- Co v případě, že mladý člověk ukončí zdárně střední školu. Na rok odjede do zahraničí nebo půjde pracovat a pak se bude chtít vrátit ke studiu (samozřejmě bude stále mladší 26 let). Bude znovu zařazen do tohoto systému, nebo z něj nesmí vypadnout, jinak už ztratí šanci zvyšovat si vzdělání?

Ano, podmínka nezaopatřenosti ve smyslu zákona o státní sociální podpoře může být znovu splněna opakovaně.

- Je novela limitována věkem či dobou odchodu ze zařízení? Je možné žádat i opakovaně?

Není, je zásadně vázána pouze na statut nezaopatřenosti a splnění dalších podmínek, tedy zejména, že náhradní péče tu trvala ke dni, který předcházal dni dosažení zletilosti nebo plné svéprávnosti. Nárok se může kdykoli obnovit, pokud se obnoví status „nezaopatřeného dítěte“

Jednorázový zaopatřovací příspěvek – „odchodné“

- Bude nebo nebude Jednorázový zaopatřovací příspěvek považován za příjem v případě, že mladý člověk po opuštění NP bude žádat o sociální dávky (např. pokud nebude mít okamžitě po odchodu z NP práci).

Pokud BUDE – proč? a jaký má tedy jednorázový příspěvek smysl?

Pokud NEBUDE – jak bude zajištěno, aby pracovníci ÚP s tímto nemanipulovali (tak, jak to dělají nyní), na co se lze odkázat?

---

¹ Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Jednorázový zaopatřovací příspěvek není započitatelným příjmem pro účely

- *státní sociální podpory, neboť § 5 odst. 1 písm. g) zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, mezi rozhodné příjmy řadí pouze opakující se zaopatřovací příspěvek,*
  - *pomoci v hmotné nouzi, neboť § 9 odst. 1 písm. d) zák. č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, se za příjem považuje pouze 100% opakujícího se zaopatřovacího příspěvku, a podle § 7 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu není jednorázový zaopatřovací příspěvek uvedený mezi tam vypočtenými opakujícími se nebo pravidelnými příjmy.*
- Kdo bude těmto lidem s žádostí o odchodné pomáhat a kdo je bude informovat o jejich nároku?

Viz výše: Mladý dospělý bude spolupracovat se sociálním kurátorem pro dospělé. Podle § 37 odst. 2 zákona o soc. službách však platí, že „základní sociální poradenství poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé sociální situace. Základní sociální poradenství je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb; poskytovatelé sociálních služeb jsou vždy povinni tuto činnost zajistit.“ Podle § 3 písm. b) prováděcí vyhlášky k zákonu o sociálních službách pak platí, že „základní sociální poradenství se při poskytování sociálních služeb zajišťuje v rozsahu těchto úkonů: poskytnutí informace... o jiných formách pomoci, například o dávkách pomoci v hmotné nouzi a dávkách sociální péče“, čili mj. i o zaopatřovacím příspěvku.

- Jaká je další podpora od státu směrem k mladým dospělým, kteří opustili náhradní typy péče. Tedy, jak bude realizována **následná podpora** těchto lidí, se speciálními potřebami, pokud nezůstávají nezaopatřenými dětmi?
Tzn. mimo novelu ZSPOD.

Rozsah podpory zaopatřeným osobám po skončení náhradní péče zůstává shodný jako dosud, a to podle druhu jejich nepříznivé sociální situace (sociální služby, sociální práce na obcích, příspěvek na péči, dávky pro osoby se zdravotním postižením, dávky důchodového pojištění, dávky SSP nebo hmotné nouze apod.), stejně jako zůstává nezměněn § 33 věta druhá zákona č. 109/2002 Sb., podle něhož „dále se dítěti ... poskytuje poradenská pomoc se zajištěním bydlení a práce, a dále je dítěti i po opuštění zařízení poskytována poradenská pomoc při řešení tíživých životních situací“, která není omezena dosažením žádného maximálního věku býv. svěřence.